

[సప్తమో ౭ ధ్యాయః ॥ వ.1-25]

(24)

సేమామితి షోకశర్మస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్యమదో బ్రహ్మణస్పతిః
 ప్రథమా దశమ్యా బృహస్పతిర్వాదశ్యైన్ద్రాబ్రహ్మణస్పతీ జగతీ ద్వాదశ్యన్త్యే త్రిష్టుభౌ ।

సేమామవిడ్ధి ప్రభృతిం య ఈశిషే ౭యా విధేము నవయా మహా గిరా ।
 యథా నో మీధ్యాన్ త్నవతే సఖా తవ బృహస్పతే సీషధః సోత నో మతిమ్ ॥ 1

యో నన్త్యాన్యనమన్వోజసోతా-దర్ధర్మన్యనా శమ్భరాణి వి ।
 ప్రాచ్యావయదచ్యుతా బ్రహ్మణస్పతి-రా చావిశద్యసుమన్తం వి పర్వతమ్ ॥ 2

తద్దేవానాం దేవతమాయ కర్త్వ-మశ్రథ్నన్తృణ్ణావ్రదన్త వీశితా ।
 ఉద్గా ఆజదభీన్ద్రబృహ్మణా వల-మగూహాత్తమో వ్యచక్షయత్స్వః ॥ 3

అశ్మాస్యమవతం బ్రహ్మణస్పతి-ర్మధుధారమభి యమోజసాత్పణత్ ।
 తమేవ విశ్వే పపిరే స్వర్లలో బహు సాకం సిసిచురుత్సముద్రిణమ్ ॥ 4

సనా తా కా చిద్భువనా భవీత్వా మాద్భిః శరద్భిర్దురో వరన్త వః ।
 అయతన్తా చరతో అన్యదన్యది-ద్యా చకార వయునా బ్రహ్మణస్పతిః ॥ 5 [1]

అభినక్షన్తో అభి యే తమానశు-ర్నిధిం పణీనాం పరమం గుహా హితమ్ ।
 తే విద్వాన్సః ప్రతిచక్ష్యాన్తృతా పున-ర్యత ఉ ఆయన్తదుదీయురావిశమ్ ॥ 6

ఋతావానః ప్రతిచక్ష్యాన్తృతా పున-రాత ఆ తస్థుః కవయో మహస్థుధః ।
 తే బాహుభ్యాం ధమితమగ్నిమశ్మని నకిః షో అన్త్యరణో జహుర్హితమ్ ॥ 7

ఋతజ్యేన క్షిప్రేణ బ్రహ్మణస్పతి-ర్యత్ర వష్టి ప్ర తదశ్కోతి ధన్వనా ।
 తస్య సాధ్వీరిషవో యాభిరస్యతి నృచక్షసో దృశయే కర్ణయోనయః ॥ 8

స సం॑న॒యః॑ స విన॑యః పు॒రోహి॑తః స సు॒ష్టు॑తః స యు॒ధి బ్ర॑హ్మణ॒స్పతిః॑ ।
 చాక్షో॑ యద్వాజం భర॑తే మతీ ధనా ౭౭ది త్సూ॒ర్యస్త॑పతి తప్యతు॒ర్వృధా॑ ॥ 9
 విభు ప్రభు ప్రథ॑మం మే॒హనా॑వతో బృహ॒స్పతే॑ సువిద॒త్రాణి॑ రాధ్యా ।
 ఇమా సాతా॑ని వే॒న్యస్య॑ వాజినో యేన జనా ఉభ॑యే భుజ్జాతే విశః ॥ 10 [2]

యో ౭వరే వృజ॑నే విశ్వ॒థా విభు॑-ర్మహా॒ము ర॒ణ్యః శవ॑సా వ॒వక్షి॑థ ।
 స దే॒వో దే॒వాన్ప్రతి॑ పప్రథే పృథు విశ్వే॒దు తా ప॑రిభూ॒ర్బ్రహ్మ॑ణ॒స్పతిః॑ ॥ 11
 విశ్వం సత్యం మ॑ఘవానా యువో॒రిదా-ప॑శ్చన ప్ర మినన్తి వ్రతం వామ్ ।
 అచ్ఛే॒న్ద్రాబ్ర॑హ్మణ॒స్పతీ॑ హవిరోన్ ౭న్నం యుజే॒వ వాజినా॑ జిగాతమ్ ॥ 12
 ఉతాశి॒ష్టా అను॑ శృణ్యన్తి వహ్నాయః స॒భేయో విప్రో॑ భరతే మతీ ధనా ।
 వీ॒క్షుద్వేషా॑ అను వశ బు॒ణమాద॑దిః స హ వాజీ సమి॒థే బ్ర॑హ్మణ॒స్పతిః॑ ॥ 13
 బ్ర॒హ్మణ॒స్పతే॑రభవద్యథావశం సత్యో మ॒న్యుర్మహి॑ కర్మా కరిష్యతః ।
 యో గా ఉదా॑జత్య దివే వి చాభజ-న్మహీ॒వ రీ॒తిః శవ॑సాస॒రత్పృథ॑క్ ॥ 14
 బ్ర॒హ్మణ॒స్పతే॑ సుయమ॒స్య విశ్వ॑హో రాయః స్యామ రథో॒౩ వయ॑స్వతః ।
 వీ॒రేషు॑ వీరాః ఉప పృ॒ణ్ణి స॒స్వం యదీ॑శానో బ్ర॒హ్మణా॑ వేషి మే హవమ్ ॥ 15
 బ్ర॒హ్మణ॒స్పతే॑ త్వమస్య యన్తా సూక్త॑స్య బోధి తనయం చ జిన్వ ।
 విశ్వం తద్భ॑ద్రం యదవన్తి దే॒వా బృ॑హద్వదేమ విదథే సువీ॒రాః ॥ 16 [3]

(25)

ఇన్దాన ఇతి పఞ్చర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదో బ్రహ్మణస్పతిర్జగతీ ।

ఇన్దా॑నో అగ్నిం వనవద్యనుష్యతః కృత॑బ్రహ్మ శూశువద్రాతహవ్య ఇత్ ।
 జాతే॑న జాతమతి స ప్ర సర్సృతే యం॒యం యు॑జం కృణుతే బ్ర॒హ్మణ॒స్పతిః॑ ॥ 1

వీ॒రే॒భీ॒ర్వీ॒రా॒స్వ॒న॒వ॒ద్య॒ను॒ప్య॒తో గో॒భీ॑ ర॒యిం ప॒ప్ర॒థ॒ద్భో॒ధ॒తి త్మ॑నా ।
 తో॒కం చ॒ తస్య॑ త॒న॒యం చ వ॒ర్ధ॒తే యం॒యం యు॒జం కృ॒ణు॒తే బ్ర॒హ్మ॒ణ॒స్ప॒తిః ॥ 2
 సి॒న్ధు॒ర్న క్షో॒దః శి॒మీ॒వా॒ ఋ॒భూ॒య॒తో వృ॒షే॒వ వ॒ధ్రీ॒ ర॒భి వ॒ష్టో॒జ॒సా ।
 అ॒గ్నే॒రి॒వ ప్ర॒సీ॒తి॒ర్నా॒హ వ॒ర్త॒వే యం॒యం యు॒జం కృ॒ణు॒తే బ్ర॒హ్మ॒ణ॒స్ప॒తిః ॥ 3
 తస్మా॑ అ॒ర్ష॒న్వి ది॒వ్యా అ॒సశ్చ॑తః స స॒త్వ॒భిః ప్ర॒థ॒మో గో॒షు గ॒చ్ఛ॒తి ।
 అ॒ని॒భృ॒ష్టత॒వి॒ర్తన్వో॒జ॒సా యం॒యం యు॒జం కృ॒ణు॒తే బ్ర॒హ్మ॒ణ॒స్ప॒తిః ॥ 4
 తస్మా॑ ఇ॒ద్విశ్వే॑ ధు॒న॒య॒న్త సి॒న్ధ॒వో ౭॒చ్ఛి॒ద్రా శ॒ర్మ ద॒ధి॒రే పు॒రూ॒ణి ।
 దే॒వా॒నాం సు॒మ్నే సు॒భ॒గః స ఏ॒థ॒తే యం॒యం యు॒జం కృ॒ణు॒తే బ్ర॒హ్మ॒ణ॒స్ప॒తిః ॥ 5 [4]

(26)

ఋ॒జు॒రి॒ది॒తి చ॒తు॒ర్వ॒చస్య॑ సూ॒క్త॒స్య॒శౌ॒నకో॒గృ॒త్య॒మదో॑ బ్ర॒హ్మ॒ణ॒స్ప॒తి॒ర్జగ॑తీ ।
 ఋ॒జు॒రి॒చ్ఛం॒సో వ॒న॒వ॒ద్య॒ను॒ప్య॒తో దే॒వ॒య॒న్ని॒దదే॑వ॒య॒న్త॒మ॒భ్య॒సత్ ।
 సు॒ప్రా॒వీ॒రి॒ద్య॒న॒వ॒త్పు॒త్యు దు॒ష్ట॒రం య॒జ్వే॒ద॒య॒జ్యో॒ర్వి భ॒జా॒తి భో॑జ॒నమ్ । 1
 య॒జస్య॑ వీ॒ర ప్ర॒ వి॒హి మ॒నా॒య॒తో భ॒ద్రం మ॒నః కృ॒ణు॒ష్య వృ॒త్ర॒తూ॒ర్యే ।
 హ॒వి॒ష్కృ॒ణు॒ష్య సు॒భ॒గో య॒థా॒స॒సి బ్ర॒హ్మ॒ణ॒స్ప॒తే॒ర॒వ ఆ వృ॑ణీ॒మహే॑ ॥ 2
 స ఇ॒జ్జనే॑న॒ స వి॒శా స జ॒న్మ॒నా స పు॒త్రై॒ర్వా॒జం భ॒రతే॑ ధ॒నా నృ॑భిః ।
 దే॒వా॒నాం యః పి॒త॒ర॒మా॒వి॒వా॒సతి శ్ర॒ద్ధా॒మ॒నా హ॒వి॒షా బ్ర॒హ్మ॒ణ॒స్ప॒తిమ్ ॥ 3
 యో అ॒స్మై హ॒వ్యైర్ఘ్నో॑త॒వద్భి॒రవి॒ధ-త్ర॒ తం ప్రా॒చా న॒య॒తి బ్ర॒హ్మ॒ణ॒స్ప॒తిః ।
 ఉ॒రు॒ప్యతీ॑ మం॒హ॒సో ర॒క్షతీ॑ రి॒షోం॒క ౭॒హో॑శ్చి॒దస్మా ఉ॒రు॒చక్రి॑ర॒ద్భుతః॑ ॥ 4 [5]

(27)

ఇ॒మా॒గి॒ర ఇ॒తి స॒ప్త॒దశ॑ర్చస్య॑ సూ॒క్త॒స్య॒గార్త॒మదః॑ కూ॒ర్మ ఆ॒ది॒త్యా॒స్త్రి॒ష్టమ్ ।
 ఇ॒మా గి॒ర ఆ॒ది॒త్యే॒భ్యో పు॒త॒స్నాః స॒నా॒ద్రా॒జ॒భ్యో జు॒హ్వో జు॒హో॒మి ।
 శృ॒ణోతు॑ మి॒త్రో అ॒ర్చ॒మా భ॒గోన-స్తు॑వి॒జాతో॑ వ॒రు॒ణో దక్షో॑ అం॒శః ॥ 1

- ఇమం సోమం సక్రతవో మే అద్య మిత్రో అర్హమా వరుణో జుషన్త ।
 ఆదిత్యాసః శుచయో ధారపూతా అవృజినా అనవద్యా అరిష్టాః ॥ 2
- త ఆదిత్యాస ఉరవో గభీరా అదబ్ధాస్తో దిప్సన్తో భూర్భక్షాః ।
 అన్తః పశ్యన్తి వృజినోత సాధు సర్వం రాజభ్యః పరమా చిదన్తి ॥ 3
- ధారయన్త ఆదిత్యాస్తో జగత్ స్థా దేవా విశ్వస్య భువనస్య గోపాః ।
 దీర్ఘాధియో రక్షమాణా అసుర్య-మృతావానశ్చయమానా ఋణాని ॥ 4
- విద్యామాదిత్యా అవసో వో అస్య యదర్యమన్భయ ఆ చిన్మయోభు ।
 యుష్మాకం మిత్రావరుణా ప్రణీతౌ పరి శ్వభేవ దురితాని వృజ్యామ్ ॥ 5 [6]
- సుగో హి వో అర్యమన్మిత్ర పన్థా అన్యక్షరో వరుణ సాధురస్తి ।
 తేనాదిత్యా అధి వోచతా నో యచ్ఛతా నో దుష్పరిహన్తు శర్మ ॥ 6
- పిపర్తు నో అదితీ రాజపుత్రా ౭తి ద్వేషాంస్యర్హమా సుగేభిః ।
 బృహన్మిత్రస్య వరుణస్య శర్మో-ప స్యామ పురువీరా అరిష్టాః ॥ 7
- తిస్రో భూమీర్ధారయన్తీః రుత ద్యూ-న్రీణి వ్రతా విదధే అన్తరేషామ్ ।
 ఋతేనాదిత్యా మహి వో మహిత్వం తదర్యమన్వరుణ మిత్ర చారు ॥ 8
- త్రీ రోచనా దివ్యా ధారయన్త హిరణ్యయాః శుచయో ధారపూతాః ।
 అస్వప్నజో అనిమిషా అదబ్ధా ఉరుశంసా ఋజవే మర్త్యాయ ॥ 9
- త్వం విశ్వేషాం వరుణాసి రాజా యే చ దేవా అసుర యే చ మర్తాః ।
 శతం నో రాస్య శరదో విచక్షే ౭శ్యామాయూంషి సుధితాని పూర్వా ॥ 10[7]
- న దక్షిణా వి చికితే న సవ్యా న ప్రాచీనమాదిత్యా నోత ప్రశ్చా ।
 వ్రాక్యా చిద్వనవో ధీర్యా చి-ద్యుష్మానీతో అభయం జ్యోతిరశ్యామ్ ॥ 11

యో రాజభ్య ఋతనిభ్యో దదాశ యం వర్ధయన్తి పుష్టయశ్చ నిత్యాః ।
 స రేవాన్యాతి ప్రథమో రథేన వసుదావా విదధేషు ప్రశస్తః ॥ 12
 శుచిరపః సూయవసా అదభ్ణ ఉప క్షేతి వృద్ధవయాః సువీరః ।
 సక్తిష్టం ఘృన్త్యన్తితో న దూరా-ద్య ఆదిత్యానాం భవతి ప్రణీతా ॥ 13
 అదితే మిత్ర వరుణోత మృకృత యద్వో వయం చక్రమా కచ్చిదాగః ।
 ఉర్వశ్యామభయం జ్యోతిరిస్త్ర మా నో దీర్ఘా అభి నశన్తమిస్రాః ॥ 14
 ఉభే అస్మై పీపయతః సమీచీ దివో వృష్టిం సుభగో నామ పుష్యన్ ।
 ఉభా క్షయావాజయన్యాతి పృతూ-భావర్థో భవతః సాధూ అస్మై ॥ 15
 యా వో మాయా అభిద్రుహే యజత్రాః పాశా ఆదిత్యా రిపవే విచృతాః ।
 అశ్వీవ తాః అతి యేషం రథేనా-రిష్టా ఉరావా శర్మన్ త్స్యామ ॥ 16
 మాహం ముఘోనో వరుణ ప్రియస్య భూరిదాన్త ఆ విదం శూనమాపేః ।
 మా రాయో రాజన్ త్సుయమాదవ స్థాం బ్రహ్మద్వదేమ విదధే సువీరాః ॥ 17[8]

(28)

ఇదంకవేరిత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య గార్తమదః కూర్మో వరుణస్త్రిష్టమ్ ।
 (దశమీ దుస్సుప్ననాశినీ త్రిష్టపి సూక్తేషు పాక్షికో గృత్సమదోస్త్యేవ) ।

ఇదం కవేరాదిత్యస్య స్వరాజో విశ్వాన్తి సాన్త్యభ్యస్తు మహ్నా ।
 అతి యో మన్రో యజథాయ దేవః సుకీర్తిం భిక్షే వరుణస్య భూరేః ॥ 1
 తవ వ్రతే సుభగాసః స్యామ స్వాధ్యో వరుణ తుష్టువాంసః ।
 ఉపాయన ఉషసాం గోమతీనా-మగ్నయో న జరమాణా అను ద్యూన్ ॥ 2
 తవ స్యామ పురువీరస్య శర్మ-న్నురుశంసస్య వరుణ ప్రణేతః ।
 యూయం నః పుత్రా అదితేరదభ్ణా అభి క్షమధ్వం యుజ్యాయ దేవాః ॥ 3

- ప్ర సీ॑మా॒ది॒త్యో॑ అ॒స్పృజ॒ద్విధ॒ర్తాః॑ ఋ॒తం సి॒న్ధవో॑ వ॒రుణ॑స్య యన్తి ।
 న శ్రా॑మ్యన్తి న వి ము॒చన్త్యే॑తే వ॒యో న ప॑ష్టా ర॒ఘుయా॑ పరి॒జ్ఞున్ ॥ 4
- వి మ॒చ్ఛ్ర॒థాయ॑ ర॒శనా॑మి॒వాగ॑ ఋ॒ధ్యామ॑ తే వ॒రుణ॑ ఖా॒మృత॑స్య ।
 మా త॑స్సు॒శ్చేది॑ వ॒యతో॑ ధి॒యం మే॑ మా మా॒త్రా శా॒ర్థ్యప॑సః పు॒ర ఋ॒తోః ॥ 5 [9]
- అప్రో॑ సు మ్యక్ష వ॒రుణ॑ భి॒యసం॑ మ॒త్స॒వ్రా॒శ్శత్రా॑వో ॒ఽను॑ మా గృ॒భాయ॑ ।
 దా॒మే॒వ వ॒తా॒ద్వి ము॒ముగ్ధ్యం॑హో న॒హి త్వదా॑రే ని॒మిష॑శ్చనే॒శే ॥ 6
- మా నో॑ వ॒ధైర్వరు॑ణ యే త ఇ॒ష్టా-వే॑నః కృ॒ణ్వన్త॑మ॒సుర॑ భ్రీ॒ణన్తి॑ ।
 మా జ్యోతి॑షః ప్రవ॒స॒థాని॑ గ॒న్తు వి॑ షూ మృ॒ధః శి॒శ్రథో॑ జీ॒వసే॑ నః ॥ 7
- నమః॑ పు॒రా తే॑ వ॒రుణో॑త నూ॒న-ము॒తాప॒రం తు॑విజాత బ్ర॒వామ॑ ।
 త్వే హి క॒ం ప॒ర్వతే॑ న శ్రీ॒తా-న్య॑ప్ర॒చ్యతా॑ని దూ॒శభ॑ వ్ర॒తాని॑ ॥ 8
- పర॑ ఋ॒ణా సా॑వీ॒రధ॑ మ॒త్కృ॒తాని॑ మా॒హం రా॑జన్త॒న్యకృ॑తేన భో॒జమ్ ।
 అ॒వ్యష్టా॑ ఇ॒న్ను భూ॑య॒సీరు॑షా॒స ఆ నో॑ జీ॒వాన్వరు॑ణ తా॒సు శా॒ధి ॥ 9
- యో మే॑ రా॒జన్య॑జ్యో॒ వా సఖా॑ వా స్వ॒ష్టే భ॑యం భీ॒రవే॑ మ॒హ్యమా॑హ ।
 స్తేనో॑ వా యో ది॒ప్పతి॑ నో వృ॒కో వా త్వం తస్మా॑ ద్వ॒రుణ॑ పా॒హ్యస్మాన్ ॥ 10
- మా॒హం మ॒ఘోనో॑ వ॒రుణ॑ ప్రి॒యస్య॑ భూ॒రిదా॑న్తు ఆ వి॒ద్రం శూ॑న॒మాపేః॑ ।
 మా రా॒యో రా॑జన్ త్సు॒యమాద॑వ స్థాం బృ॒హద్వదే॑మ వి॒దధే॑ స్సువీ॒రాః ॥ 11[10]

(29)

ధృతవ్రతా ఇతి సప్తర్షస్య సూక్తస్య గార్తమదః కూర్మో విశ్వేదేవాస్త్రిష్టమ్ ।
 (భేదప్రయోగే - ఆద్యానాం షణ్ణాం విశ్వేదేవాః అన్తాయా వరుణః)

- ధృ॒తవ్ర॑తా ఆది॒త్యా ఇ॒షిరా॑ ఆ॒రే మత్క॑ర్త ర॒హసూ॑రి॒వాగః॑ ।
 శృ॒ణ్వతో॑ వో వ॒రుణ॑ మి॒త్ర దే॒వా భ॒ద్రస్య॑ వి॒ద్వా అ॑వసే హు॒వే వః ॥ 1

యూ॒యం దే॒వాః ప్ర॑మ॒తిర్యూ॒యమో॒జో యూ॒యం ద్వే॒షాంసి॑ స॒నుత॑ర్యు॒యోత॑ ।
 అ॒భిక్ష॑త్తారో॒ అభి॑ చ క్ష॒మధ్వ-మ॑ద్యా చ నో మృ॒శయ॑తాప॒రం చ॑ ॥ 2
 కి॒మూ ను॑ వః కృ॒ణవా॑మాప॒రేణ॑ కిం స॒నేన॑ వస॒వ ఆ॒ప్యేన॑ ।
 యూ॒యం నో॑ మి॒త్రావ॑రు॒ణాది॑తే చ స్వ॒స్తిమి॒న్ద్రామ॑రుతో దధాత ॥ 3
 హ॒యే దే॒వా యూ॒యమి॒ద్రాప॑యః స్థ॒ తే మృ॑శత నాధ॒మానాయ॑ మహ్యమ్ ।
 మా వో ర॒థో మ॑ధ్యమ॒వాశ్చ॑తే భూ-న్మా యు॒ష్మావ॑త్సా॒ప్విషు॑ శ్రమిష్మ ॥ 4
 ప్ర వ ఏకో మి॒మయ॑ భూ॒ర్యాగో॑ యన్మా పి॒తేవ॑ కి॒తవం॑ శశాస ।
 ఆ॒రే పా॒శా ఆ॒రే అ॒ఘాని॑ దే॒వా మా మాధి॑ పు॒త్రే వి॒మివ॑ గ్రభీష్ట ॥ 5
 అ॒ర్యాఞ్చో॑ అ॒ద్యా భ॑వతా యజ॒త్రా ఆ వో హ॑ర్ది భ॒యమా॑నో వ్యయే॒యమ్ ।
 త్రా॒ధ్వం నో॑ దే॒వా ని॒జురో॑ వృ॒కస్య॑ త్రా॒ధ్వం క॒ర్తాద॑వపదో యజ॒త్రాః ॥ 6
 మాహం ము॒ఘోనో॑ వరు॒ణ ప్రి॒యస్య॑ భూ॒రిదా॑న్న ఆ వి॒దం శూ॑న॒మాపేః॑ ।
 మా రా॒యో రా॒జన్ త్సు॒యమా॑దవ స్థాం బృ॒హద్వ॑దేమ వి॒దథే॑ సు॒వీరాః॑ ॥ 7 [11]

(30)

ఋతందే॒వాయే॑త్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య శానకోగృత్యమద ఇన్ద్రః షష్ఠ్యా ఇన్ద్రాసోమో అష్టమ్యాః సరస్వతీ
 నవమ్యా బృహస్పతిరేకాదశ్యామరుతస్త్రిష్టుబన్త్యా జగతీ ।

ఋ॒తం దే॒వాయ॑ కృ॒ణ్వతే॑ స॒వి॒త్ర ఇ॒న్ద్రాయా॑హి॒ఘ్నై న॑ ర॒మన్త॑ ఆపః ।
 అ॒హర॑హర్యాత్యక్తు॒ర్రపాం॑ కి॒యాత్యా॑ ప్ర॒థమః॑ స॒ర్గ ఆసా॑మ్ ॥ 1
 యో వృ॒త్రాయ॑ సి॒నమ॑త్రాభ॒రిప్య-త్ర॑తం జనిత్రీ వి॒దుష॑ ఉ॒వాచ॑ ।
 ప॒థో ర॑దస్తీ॒రను॑జోష॒మస్మై ది॒వేది॒వే ధు॑న॒యో య॒న్త్యర్థమ్॑ ॥ 2
 ఊ॒ర్ధ్వో హ్యస్థా॑దధ్య॒న్తరి॒క్షే ౭॒థా వృ॒త్రాయ॑ ప్ర వ॒ధం జ॑భార ।
 మి॒హం వ॑సా॒న ఉ॒ప హీ॑మదు॒ద్రో-త్తి॒గ్మాయు॑థో అజ॒యచ్చ॑త్రు॒మిన్ద్రః॑ ॥ 3

- బృహస్పతే తప్తషాశ్నేవ విధ్య వృకద్వరసో అసురస్య వీరాన్ ।
 యథా జఘన్థ ధృవతా పురా చి-దేవా జహి శత్రుమస్మాకమిన్ద్ర ॥ 4
- అవ క్షిప దివో అశ్మానముచ్చా యేన శత్రుం మన్దసానో నిజూర్వాః ।
 తోకస్య సాతౌ తనయస్య భారే-రస్మా అర్థం కృణుతాదిన్ద్ర గోనామ్ ॥ 5 [12]
- ప్ర హి క్రతుం వృహథో యం వసుథో రధ్రస్య స్తో యజమానస్య చోదా ।
 ఇన్ద్రాసోమా యువమస్మా అవిష్ట-మస్మిన్భయస్థే కృణుతము లోకమ్ ॥ 6
- న మా తమన్న శ్రమన్నోత తన్ద-న్న వోచామ మా సునోతేతి సోమమ్ ।
 యో మే పృణాద్యో దదద్యో నిబోధా-ద్యో మా సున్వన్తముప గోభిరాయత్ ॥ 7
- సరస్వతి త్వమస్మా అవిడ్ధి మరుత్వతీ ధృవతీ జేషి శత్రూన్ ।
 త్యం చిచ్ఛర్దన్తం తవిషీయమాణ-మిన్ద్రో హన్తి వృషభం శణ్డికానామ్ ॥ 8
- యో నః ససుత్య ఉత వా జిఘత్సు-రభిఖ్యాయ తం తిగితేన విధ్య ।
 బృహస్పత ఆయుధైర్జేషి శత్రూ-న్ద్రుహే రీషన్తం పరి ధేహి రాజన్ ॥ 9
- అస్మాకేభిః సత్వభిః శూర శూరై-ర్వీర్యా కృధి యాని తే కర్తావని ।
 జ్యోగభూవన్ననుధూపితాసో హత్వీ తేషామా భరా నో వసూని ॥ 10
- తం వః శర్దం మారుతం సుమ్నయుర్నిరో-ప బ్రువే నమసా దైవ్యం జనమ్ ।
 యథా రయిం సర్వపీరం నశామహా అపత్యసాచం శ్రుత్యం దివేదివే ॥ 11[13]

(31)

అస్మాకమితి సప్తర్షస్య సూక్తస్యశానకోగృత్సమదో విశ్వేదేవా జగత్యన్త్యా త్రిష్టుప్ ।
 (భేదపక్షే - ఆద్యాయా మిత్రావరుణౌ ద్వితీయాచతుర్థా పంచమీనాం విశ్వేదేవాః
 తృతీయా ఊషాసానకా షష్ఠ్యాద్యావాపుథివీ సప్తమ్యా ఇన్ద్రః) ।

- అస్మాకం మిత్రావరుణావతం రథ-మాదిత్యై రుద్రైర్వసుభిః సచాభువా ।
 ప్ర యద్వయో న పప్తన్వస్మనస్పరి శ్రవస్యవో హృషీవన్తో వనర్షదః ॥ 1

అధ॑ స్మా॒ న్న ఉ॑ద॒వతా॑ స॒జోష॑స్రో ర॒థం దే॑వాసో అ॒భి వి॑క్షు॒ వాజ॑యుమ్ ।
 యదా॑శవః ప॒ద్యాభి॑స్తి॒త్రతో ర॑జః పృ॒థివ్యాః సా॒నౌ జ॑ష్ణు॒నన్త పా॑ణి॒భిః ॥ 2

ఉ॒త స్య॑ న్న ఇ॒న్ద్రో వి॑శ్వ॒చర్ష॑ణి-ర్ది॒వః శ॒ర్ధేన॑ మారు॒తేన॑ సు॒క్రతుః॑ ।
 అను॑ సు స్థా॒త్యవృ॑కాభి॒రూతి॑భీ ర॒థం మ॑హే॒ సన॑యే॒ వాజ॑సాతయే ॥ 3

ఉ॒త స్య॑ దే॒వో భు॑వ॒నస్య॑ స॒క్షణి॑-స్వ॒ష్టా గ్నా॑భిః స॒జోషా॑ జూ॒జువ॑ద్ర॒థమ్ ।
 ఇ॒ళా భ॑గో బృహ॒ద్దేవో॑త రో॒దసీ॑ పూ॒షా పు॑రంధి॒రశ్వి॑నావధా పతీ ॥ 4

ఉ॒త త్యే దే॒వీ సు॑భగే॒ మిథూ॑ద్యుశో-షా॒సాస॑క్తా జ॒గతా॑మపీ॒జువా॑ ।
 స్తు॒షే య॑ద్వాం పృ॒థివి॑ నవ్య॒సా వ॑చః స్థా॒తుశ్చ॑ వ॒యస్త్రి॑వయా ఉ॒పస్తి॑రే ॥ 5

ఉ॒త వః॑ శంస॒ముశి॑జామివ శ్మ-స్య॒హిర్బు॑ధ్నో॒న్యైః ౩౨౭॑ జ ఏక॑పాదుత ।
 త్రి॒త బు॑భుక్షాః స॒వితా॑ చ॒నో దధే॑ ౨పాం స॒పాదా॑శు॒హేమా॑ ధి॒యా శ॑మి ॥ 6

ఏ॒తా వో॑ వ॒శ్మ్యుద్య॑తా య॒జత్రా॑ అత॒క్షన్నా॑యవో నవ్య॒సే సమ్ ।
 శ్ర॒వస్య॑వో వాజం॑ చ॒కానాః॑ స॒ప్తిర్న॑ ర॒థ్యో అ॒హా ధీ॑తిమశ్వాః ॥ 7 [14]

(32)

అస్యమ ఇత్యప్తర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమద ఆద్యాయా ద్యావాపృథివీ ద్వితీయా తృతీయయోరింద్రః (త్వష్టావా) చతుర్థీపంచమ్యోరాకా షష్ఠీసప్తమ్యాః సినీవాలీ అన్తాయా గుంగూసినీవాలీ రాకాసరస్వతీన్ద్రాణీ వరుణాన్యోజగతీ అన్త్యాస్త్రిసో సుష్టుభః ।

అ॒స్య మే॑ ద్యా॒వాపృ॑థివీ బు॒తాయ॑తో భూ॒తమ॑వి॒త్రీ వ॑చ॒నః సి॑షాసతః ।
 య॒యోరా॑యుః ప్ర॒తరం॑ తే ఇ॒దం పు॑ర ఉ॒పస్తు॑తే వ॒సూయు॑ర్వాం మ॒హో దధే॑ ॥ 1

మా నో॑ గు॒ప్త్యో రి॑ప ఆ॒యోరహ॑న్దభ-న్మా న ఆ॒భ్యో రీ॑రథో దు॒చ్చునా॑భ్యః ।
 మా నో॑ వి యోః స॒ఖ్యా వి॒ద్ధి త॑స్య నః సు॒మ్నాయ॑తా మ॒నసా॑ తత్త్యే॒మహే॑ ॥ 2

అ॒హేళ॑తా మ॒నసా॑ శ్రు॒ష్టిమా॑ వ॒హా దు॒హానాం॑ ధే॒నుం పి॑ప్య॒షీమ॑స్స॒శ్చతమ్ ।
 ప॒ద్యాభి॑ర్రాశుం వ॒చసా॑ చ వా॒జినం॑ త్వాం హి॒నోమి॑ పు॒రుహా॑త వి॒శ్వహో॑ ॥ 3

రా॒కా॒మ॒హం॑ సు॒హ॒వాం॑ సు॒ష్టు॒తీ॑ హు॒వే శ్ర॒ణో॑తు నః సు॒భగా॑ బోధ॒తు త్మ॑నా ।
 సీ॒వ్య॒త్వపః॑ సూ॒చ్యా॒చ్ఛి॒ద్యమా॑నయా దదాతు వీ॒రం శ॒తదా॑యము॒క్త్యమ్ ॥ 4
 యాస్తే॑ రాకే సుమతయః సు॒పేశ॑సో యాభి॒ర్దదా॑సి దాశుషే వ॒సూని॑ ।
 తాభి॑ర్నో అద్య సుమనా క్షపాగహి సహస్రప్రోషం సుభగే రరాణా ॥ 5
 సినీ॑వాలి పృథుష్టుకే యా దే॒వానా॑మసి స్వసా ।
 జుష॑స్వ హవ్యమాహుతం ప్రజాం దే॒వి ది॒దిడ్డి॑ నః ॥ 6
 యా సు॒భాహః॑ స్వజ్జురిః సు॒షూమా॑ బహుసూవరీ ।
 తస్యై॑ విశ్వత్స్యై హవిః సినీ॑వాల్యై జుహోతన ॥ 7
 యా గు॒ఙ్గుర్యా॑ సినీ॒వాలీ॑ యా రా॒కా యా స॒రస్వ॑తీ ।
 ఇ॒న్ద్రాణీ॑మహ్య క్షితయే వరుణానీం స్వస్తయే ॥ 8 [15]

పరిశిష్టమ్

కుహూమహమితి అష్టర్చస్య సూక్తస్య హిరణ్యగర్భ ఋషిః ఆద్యయోర్ద్వయోః కుహూః

తృతీయా చతుర్థోః అనుమతిః పంచమ్యాది చతస్రణాం ధాతా త్రిష్టుప్

పంచమీ గాయత్రీ తృతీయా చతుర్థీ సప్తమ్యః అనుష్టుభః ।

కు॒హూ॒మ॒హం॑ సు॒వృ॒తం॑ వి॒ద్యనా॑పస-మస్మిన్యజ్జే సు॒హ॒వాం జో॑హవీమి ।
 సా నో॑ దదాతు శ్రవణం పితౄణాం తస్యై॑ తే దే॒వి హా॑విషా విధేమ ॥ 1
 కు॒హూ॒ర్దే॒వానా॑మమృతస్య పత్నీ॑ హవ్యా నో అస్య హావిషః శ్రణోతు ।
 సం దాశుషే కిరతు భూరి వామం రా॒యస్సో॑షం యజమానే దధాతు ॥ 2
 అను నో॑ ఽద్యానుమతి-ర్వజ్జం దే॒వేషు॑ మన్యతామ్ ।
 అగ్ని॑శ్చ హవ్యవాహనో భవతం దాశుషే మయః ॥ 3
 అన్వి॑దనుమతే త్వం మన్యాశౌ శం చ నస్సృధి ।
 క్ర॒త్వే దక్షా॑య నో హిను ప్ర ణ ఆయాంషి తారిషత్ ॥ 4

- ధాతా దధాతు నో రయి-మీశానో జగతస్పతిః । స నః పూర్ణేన వావనత్ ॥ 5
- ధాతా దదాతు దాశుషే వసూని ప్రజాకామాయ మీక్ష్మషే దురోణే ।
తస్మై దేవా అమృతాః సం వ్యయంతాం విశ్వే దేవాసో అదితిః సజోషాః ॥ 6
- ధాతా దదాతు దాశుషే ప్రాచీం జీవాతుమక్షితామ్ ।
వయం దేవస్య ధీమహి సుమతిం వాజినీవతః ॥ 7
- ధాతా ప్రజానాముత రాయ ఈశే ధాతేదం విశ్వం భువనం జజాన ।
ధాతా కృష్ణీరనిమివాభిచష్టే ధాత్ర ఇద్ధవ్యం పుత్రవజ్జుహోత ॥ 8

[చతుర్థో ౭ నువాకః ॥ సూ. 33-43]

(33)

అతేపితరితి పఞ్చదశర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదో రుద్రోజగత్యంత్యాస్తిష్టుప్ ॥

- ఆ తే పితర్మరుతాం సుమ్మమేతు మా నః సూర్యస్య సంద్యుశో యుయోధాః ।
అభి నో వీరో అర్వతి క్షమేత ప్ర జాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః ॥ 1
- త్వాదత్తేభీ రుద్ర శంతమేభిః శతం హిమా అశీయ భేషజేభిః ।
వ్యఽస్మద్వేషో వితరం వ్యంహో వ్యమీవాశ్చాతయస్వా విషూచీః ॥ 2
- శ్రేష్ఠో జాతస్య రుద్ర శ్రియాసి తవస్తమస్తవసాం వజ్రబాహో ।
పర్షి ణః ప్రారమంహసః స్వస్తి విశ్వా అభీతీ రపసో యుయోధి ॥ 3
- మా త్వా రుద్ర చుక్రుధామా నమోభి-ర్మా దుష్టుతీ వృషభ మా సహాతీ ।
ఉన్నో వీరా అర్చయ భేషజేభి-ర్భిషక్తమం త్వా భిషజాం శృణోమి ॥ 4
- హవీమభిర్హవతే యో హవిర్భి-రవ స్తోమేభీ రుద్రం దిషీయ ।
ఋదుదారః సుహవో మా నో అస్యై బ్రథుః సుశిప్రో రీరధస్తనాయై ॥ 5 [16]

- ఉన్మా మమన్ద వృషభో మరుత్వాన్ త్వక్షీయసా వయసా నాధమానమ్ ।
 ఘృణీవ చ్చాయామరపా అశీయా-౭౭వివాసేయం రుద్రస్య సుమ్నమ్ ॥ 6
- క్వర్త్య తే రుద్ర మృళయాకు-ర్వస్తో యో అస్తి భేషజో జలాపః ।
 అప్తభర్తా రపస్తో దైవ్యస్యా-భీ ను మా వృషభ చక్షమీధాః ॥ 7
- ప్ర బభ్రవే వృషభాయ శ్వితీచే మహో మహీం సుష్టుతిమీరయామి ।
 నమస్యా కల్మలీకినం నమోభి-ర్గణీమసి త్వేషం రుద్రస్యనామ ॥ 8
- స్థిరేభిరజ్ఞైః పురురూప ఉగ్రో బభ్రుః శుక్రేభిః పిపిశే హిరణ్యైః ।
 ఈశానాదస్య భువనస్య భూరే-ర్న వా ఉ యోషద్రుద్రాదస్తుర్యమ్ ॥ 9
- అర్హన్భిభర్షి సాయకాని ధన్వా-ర్హన్భిష్కం యజతం విశ్వరూపమ్ ।
 అర్హన్భిదం దయసే విశ్వమభ్యం న వా ఓజీయో రుద్ర త్వదస్మి ॥ 10[17]
- స్తుహి శ్రుతం గర్తనదం యువానం మృగం న భీమముపహతుమ్నగ్రమ్ ।
 మృళా జరిత్రే రుద్ర స్తవానో ౭న్యం తే అస్మన్ని వపస్తు సేనాః ॥ 11
- కుమారశ్చిత్పితరం వస్తమానం ప్రతి నానామ రుద్రోప్తయన్తమ్ ।
 భూరేర్దాతారం సత్పతిం గృణీషే స్తుతస్త్వం భేషజా రాస్యస్మే ॥ 12
- యా వో భేషజా మరుతః శుచీని యా శంతమా వృషణో యా మయోభు ।
 యాని మనురవృణీతా పితా న-స్తా శం చ యోశ్చ రుద్రస్య వశ్మి ॥ 13
- పరి ణో హేతీ రుద్రస్య వృజ్ఞాః పరి త్వేషస్య దుర్మతిర్మహీ గాత్ ।
 అవ స్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీధ్వస్తోకాయ తనయాయ మృళ ॥ 14
- ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన యథా దేవ న హృణీషే న హంసి ।
 హవనశ్రున్నో రుద్రేహా బోధి బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః ॥ 15[18]

(34)

ధారావరా ఇతి పఞ్చదశర్చస్య సూక్తస్యశానకోగృత్సమదో మరుతో జగత్యన్త్యాతిష్ఠమ్ ।

- ధారావరా మరుతో ధృష్ట్వోజసో మృగా న భీమాస్తవిషీభిరర్చినః ।
 అగ్నయో న శుశుచానా ఋజీషిణో భృమిం ధమన్తో అప గా అవృణ్యత ॥ 1
 ద్యావో న స్త్రభీశ్చితయన్త ఖాదిన్తో వ్యృభియా న ద్యుతయన్త వృష్టయః ।
 రుద్రో యద్వో మరుతో రుక్మ వక్షసో వృషాజని పృశ్వాః శుక్ర ఊధని ॥ 2
 ఉక్షన్తే అశ్వాః అత్యో ఇవాజిషు నదస్య కర్ణైస్తురయన్త ఆశుభిః ।
 హిరణ్యశిప్రా మరుతో దవిధ్వతః పృక్షం యాథ పృషతీభిః సమన్యవః ॥ 3
 పృక్షే తా విశ్వా భువనా వవక్షిరే మిత్రాయ వా సదమా జీరదానవః ।
 పృషదశ్వాసో అనవభ్రరాధస ఋజిప్యాసో న వయునేషు ధూర్షదః ॥ 4
 ఇన్ధన్వభిరేనుభీ రప్యదూధభి-రధ్వస్మభిః ప్రథిభిర్రాజదృష్టయః ।
 ఆ హంసాసో న స్వసరాణి గన్తన మధోర్మదాయ మరుతః సమన్యవః ॥ 5 [19]
 ఆ నో బ్రహ్మాణి మరుతః సమన్యవో నరాం న శంసః సవనాని గన్తన ।
 అశ్వామివ పిష్యత ధేనుమూధని కర్తా ధియం జరిత్రే వాజపేశసమ్ ॥ 6
 తం నో దాత మరుతో వ్రాజిన్తం రథ ఆప్రానం బ్రహ్మ చితయ ద్ధివేదివే ।
 ఇషం స్తోత్రభ్యో వృజనేషు కారవే సనిం మేధామరిష్టం దుష్టరం సహః ॥ 7
 యద్యుజ్జాతే మరుతో రుక్మవక్షసో శ్వానధేషు భగ ఆ సుదానవః ।
 ధేనుర్న శిశ్వే స్వసరేషు పిన్వతే జనాయ రాతహవిషే మహీమిషమ్ ॥ 8
 యో నో మరుతో వృకతాతి మర్త్యో రిపుర్దధే వసవో రక్షతా రిషః ।
 వర్తయత తపుషా చక్రియాభి త-మవ రుద్రా అశసో హన్తనా వధః ॥ 9
 చిత్రం తద్వో మరుతో యామ చేకితే పృశ్వా యదూధరప్యాపయో ద్రుహూః ।
 యద్వా నిదే నవమానస్య రుద్రియా-స్త్రితం జరాయ జురతామదాభ్యాః ॥ 10[20]

- తాన్వో మహో మరుత ఏవయావ్నో విష్ణోరేషస్య ప్రభృథే హవామహే ।
 హిరణ్యవర్ణాన్కృహాన్యతస్రుచో బ్రహ్మణ్యన్తః శంస్యం రాధ ఈమహే ॥ 11
- తే దశగ్వః ప్రథమా యజ్ఞమూహిరే తే నో హిన్వన్తాషసో వృష్టిషు ।
 ఉషా న రామీరరుణైరపోర్ణతే మహో జ్యోతిషా శుచతా గో అర్ణసా ॥ 12
- తే క్షోణీభీరరుణేభిర్నాజ్ఞోభీ రుద్రా ఋతస్య సదనేషు వావృధుః ।
 నిమేఘమానా అత్యేన పాజసా సుశ్చన్ద్రం వర్ణం దధిరే సుపేశసమ్ ॥ 13
- తా ఇయానో మహి వరూథమూతయ ఉప ఘేదేనా నమసా గృణీమసి ।
 త్రితో న యాన్పఞ్చహోతృనభిష్టయ ఆవవర్తదవరాఞ్చక్రియావసే ॥ 14
- యయా రధ్రం ప్రాయథాత్యంహో యయా నిదో ముఞ్చథ వన్తితారమ్ ।
 అర్వాచీ సా మరుతో యా వ ఊతి-రో షు వాశ్రేవ సుమతిర్ణిగాతు ॥ 15[21]

(35)

ఉపేమితి పఞ్చదశర్చస్య సూక్తస్యశౌనకోగృత్సమదోపాంసపా త్రిష్టుప్ ।

- ఉపేమస్మక్షి వాజయుర్వచస్యాం చనో దధిత నాద్యో గిరో మే ।
 అపాం నపాదశుహేమా కువి-త్స సుపేశసస్మరతి జోషిషధ్ధి ॥ 1
- ఇమం స్వస్మై హృద ఆ సుతష్టం మన్ద్రం వోచేమ కువిదస్య వేదత్ ।
 అపాం నపాదసుర్చస్య మహ్నీ విశ్వాన్త్యరోభ్యో భువనా జజాన ॥ 2
- సమన్యా యన్త్యప యన్త్యన్యాః సమానమూర్షం నద్యః పృణన్తి ।
 తమూ శుచిం శుచయో దీదివాంస-మపాం నపాతం పరి తస్థురాపః ॥ 3
- తమస్మేరా యువతయో యువానం మర్మృజ్యమానాః పరి యన్త్యాపః ।
 స శుక్రేభిః శిక్వభీ రేవదస్మే దీదాయానిధ్యో ఘృతనిర్ణిగప్సు ॥ 4
- అస్మై త్రిప్రో అవ్యధ్యాయ నారీ-రేవాయ దేవీర్నిధిషన్త్యన్మమ్ ।
 కృతా ఇవోప హి ప్రసస్రే అప్సు స పీయూషం ధయతి పూర్వసూనామ్ ॥ 5 [22]

- అశ్వస్యాత్ర జనిమాస్య చ స్వ-ర్తుహో రిషః సంపుచః పాహి సూరీన్ ।
 ఆమాసు పూర్షు పరో అప్రమృష్యం నారాతయో వి నశన్నాన్తాని ॥ 6
- స్వ ఆ దమే సుదుఘా యస్య ధేనుః స్వధాం పీపాయ సుభస్మమత్తి ।
 సో అపాం నపాదూర్ణయన్తప్స్వం న-ర్వసుదేయాయ విధతే వి భాతి ॥ 7
- యో అప్స్వి శుచినా దైవ్యేన ఋతావాజస ఉర్వియా విభాతి ।
 వయా ఇదన్యా భువనాన్యస్య ప్ర జాయన్తే వీరుధశ్చ ప్రజాభిః ॥ 8
- అపాం నపాదా హ్యస్థాదుపస్థం జిహ్వీనామూర్హో విద్యుతం వసానః ।
 తస్య జ్యేష్ఠం మహిమానం వహన్తీ-ర్హిరణ్యవర్ణాః పరి యన్తి యహీః ॥ 9
- హిరణ్యరూపః స హిరణ్య సంధ్య-గపాం నపాత్సేదు హిరణ్యవర్ణః ।
 హిరణ్యయాత్పరి యోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదా దదత్యన్మమస్మై ॥ 10[23]
- తదస్యాసీకముత చారు నామా-ప్రీచ్యం వర్ణతే నప్తరపామ్ ।
 యమిన్దతే యువతయః సమిత్థా హిరణ్యవర్ణం ఘృతమన్నమస్య ॥ 11
- అస్మై బహూనామవమాయ సఖ్యే యజ్ఞైర్విధేమ నమసా హవిర్భిః ।
 సం సాను మార్జ్మి దిధిషామి బిల్తై-ర్దధామ్యన్తైః పరి వన్ద ఋగ్భిః ॥ 12
- స ఈం వృషాజనయ త్వాసు గర్భం స ఈం శిశుర్దయతి తం రిహన్తి ।
 సో అపాం నపాదసభిమ్లాతవర్ణో ఽన్యస్యేవేహ తన్వా వివేష ॥ 13
- అస్మిన్పదే పరమే తస్త్రివాంస-మధ్వస్మభిర్విశ్వహో దీదివాంసమ్ ।
 అపో నప్త్రే ఘృతమన్నం వహన్తీః స్వయమత్తైః పరి దీయన్తి యహీః ॥ 14
- అయాంసమగ్నే సుక్తితిం జనాయా-యాంసము మఘవద్భ్యః సువృక్తిమ్ ।
 విశ్వం తర్భద్రం యదవన్తి దేవా బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః ॥ 15[24]

(36)

తుభ్యమితి షదృచస్య సూక్తస్యశౌనకోగృత్సమదః ఇన్ద్రోమరుతస్వష్టాగ్నిరిన్ద్రో మిత్రావరుణావితి క్రమేణ

దేవతా జగతీ । (ఏతా ఋతుదేవతాః) ।

తుభ్యం హిన్వానో వసిష్ఠ గా అపో ఽధుక్షన్ త్రీమవిభిరద్రిభిర్నరః ।
 పిబేన్ద్ర స్వాహో ప్రహుతం వషట్కృతం హోత్రాదా సోమం ప్రథమో య ఈశిషే ॥ 1
 యజ్ఞైః సంమిశ్నాః పృషతీభిర్పృష్టిభి-ర్యామఞ్చభ్రాసో అఞ్శేషు ప్రియా ఉత ।
 అసద్యా బర్హిర్భరతస్య సూనవః పోత్రాదా సోమం పిబతా దివో నరః ॥ 2
 అమేవ నః సుహవా ఆ హి గన్తన ని బర్హిషి సదతనా రణిష్ఠన ।
 అథా మన్దస్వ జుజుషాణో అన్దన- స్వష్టరేవేభిర్ణనిభిః సుమధ్గణః ॥ 3
 ఆ వక్షి దేవా ఇహ విప్ర యక్షి చో-శన్వోత్తర్ని షదా యోనిషు త్రిషు ।
 ప్రతి వీహి ప్రస్థితం సోమ్యం మధు పిబాగ్నిద్రాత్తవ భాగస్య తృష్ణుహి ॥ 4
 ఏష స్య తే తన్వో నృష్ణువర్ధనః సహ ఓజః ప్రదివి బాహోర్వర్తతః ।
 తుభ్యం సుతో మఘవన్తుభ్యమాభృత-స్వమస్య బ్రాహ్మణాదా తృపత్పిబ ॥ 5
 జుషేథాం యజ్ఞం బోధతం హవస్య మే సత్తో హోతా నివిదః పూర్వ్యా అను ।
 అచ్చా రాజానా నమ ఏత్యావృతం ప్రశాస్రాదా పిబతం సోమ్యం మధు ॥ 6 [25]

॥ ఇతిద్వితీయాష్టకే సప్తమోధ్యాయః ॥

॥ పఞ్చదశాధ్యాయే వర్గాః 25 । సూక్తాని 13 । ఋచః 137 ॥

॥ ద్వితీయాష్టకే సూక్తసంఖ్యా 119 ఋచః 1147 ॥

[అష్టమో ౭ ధ్యాయః ॥ వ.1-27]

(37)

మన్దస్వేతి షడ్వచస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదః ఆద్యానాం చతస్పణాం

ద్రవిణోదాః పఞ్చమ్యా ఆశ్వినౌ షష్ట్యా అగ్నిర్లగతీ ।

మన్దస్వ ప్రోత్రాదను జోషమన్దసో ౭ధ్వర్యవః స పూర్ణాం వష్ట్యాసిచమ్ ।
 తస్మా ఏతం భరత తద్వశో దది-ర్హోత్రాతోమం ద్రవిణోదః పిబ ఋతుభిః ॥ 1
 యము పూర్వమహువే తమిదం హువే సేదు హవ్యో దదిర్యో నామ పత్యతే ।
 అధ్వర్యుభిః ప్రస్థితం సోమ్యం మధు ప్రోత్రాతోమం ద్రవిణోదః పిబ ఋతుభిః ॥ 2
 మేధ్యస్తు తే వహ్యాయో యేభిరీయసే ౭రిషణ్యస్వీకయస్వా వనస్పతే ।
 ఆయూయా ధృష్టో అభిగూర్యా త్వం నేష్ట్రాతోమం ద్రవిణోదః పిబ ఋతుభిః ॥ 3
 అపాద్ధోత్రాదుత ప్రోత్రాదమతో-త నేష్ట్రాదజుషత ప్రయో హితమ్ ।
 తురీయం పాత్రమమృక్తమమర్త్యం ద్రవిణోదాః పిబతు ద్రావిణోదసః ॥ 4
 అర్వాఞ్చమద్య యుయ్యం నృవాహణం రథం యుజ్ఞాథామిహ వాం విమోచనమ్ ।
 పృజ్ఞం హవీంషి మధునా హి కం గత-మథా సోమం పిబతం వాజినీవసూ ॥ 5
 జోష్యగ్నే సమిధం జోష్యాహుతిం జోషి బ్రహ్మ జన్యం జోషి సుష్టుతిమ్ ।
 విశ్వేభిర్విశ్వాః ఋతునా వసో మహ ఉశన్దేవాః ఉశతః పాయయా హవిః ॥ 6 [1]

(38)

ఉదుప్య ఇత్యేకాదశర్పస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదః సవితా త్రిష్టుప్ ।

ఉదు ప్య దేవః సవితా సవాయ శశ్వత్తమం తదపా వహ్నిరస్థాత్ ।
 నూనం దేవేభ్యో వి హి ధాతి రత్న-మథాభజద్వీతిహోత్రం స్వసౌ ॥ 1
 విశ్వస్య హి శ్రుష్టయే దేవ ఊర్ధ్వః ప్ర బాహవా పృథుపాణిః సిసర్ది ।
 ఆపశ్చిదస్య వ్రత ఆ నిమృగ్రా అయం చిద్వాతో రమతే పరిజ్మన్ ॥ 2

అశుభిశ్చిద్యాన్వి ముచాతి నూన-మరీరమదతమానం చిదేతోః ।	
అహ్యరూణాం చిన్న్యయా అవిష్యా-మనువ్రతం సవితుర్మోక్యాగాత్ ॥	3
పునః సమవ్యద్వితతం వయన్తీ మధ్యా కర్తౌర్వృధాచ్ఛక్తు ధీరః ।	
ఉత్సంహయాస్థాద్వ్యృత్ తూరదర్ధర్-రమతిః సవితా దేవ ఆగాత్ ॥	4
నానాకాంసి దుర్వో విశ్వమాయు-ర్వి తిష్ఠతే ప్రభవః శోకో అగ్నేః ।	
జ్యేష్ఠం మాతా నూనవే భాగమాధా-దస్వస్య కేతమిషితం సవిత్రా ॥	5 [2]
సమావవర్తి విష్ఠితో జిగీషు-ర్విశ్వేషాం కామశ్చరతామమాభూత్ ।	
శశ్వా అపో వికృతం హిత్వాగా-దను వ్రతం సవితుర్దైవ్యస్య ॥	6
త్వయా హితమవ్యమపు భాగం ధన్వాన్వా మృగయసో వి తస్థుః ।	
వనాని విభ్యో నకీరస్య తాని వ్రతా దేవస్య సవితుర్మనన్తి ॥	7
యాద్రాధ్యం వరుణో యోనిమప్య-మనిశితం నిమిషి జర్భురాణః ।	
విశ్వో మార్తాణ్డో వ్రజమా ప్రశుర్గాత్ స్థశో జన్మాని సవితా వ్యాకః ॥	8
న యస్యేన్ద్రో వరుణో న మిత్రో వ్రతమర్తమా న మినన్తి రుద్రః ।	
నారాతయస్తమిదం స్వస్తి హువే దేవం సవితారం నమోభిః ॥	9
భగం ధియం వాజయన్తః పురన్తి నరాశంసో గ్నాస్పతిర్నో అవ్యాః ।	
అయే వామస్య సంగధే రయీణాం ప్రియా దేవస్య సవితః స్యామ ॥	10
అస్మభ్యం తద్దివో అధ్యః సృధివ్యా-స్వయా దత్తం కామ్యం రాధ ఆ గాత్ ।	
శం యత్ స్తోత్రభ్య ఆపయే భవా-త్యురుశంసాయ సవితర్జర్జిత్రే ॥	11[3]

- గ్రా॑వాణే॑వ తది॑దర్థం॑ జరే॑థే గృ॑ధ్రేవ వృ॑క్షం ని॑ధిమస్తమ॑చ్ఛ ।
 బ్ర॒హ్మో॑ణే॑వ వి॒దధ॑ ఉ॒క్తశా॑సా దూ॒తేవ॑ హ॒వ్యా జన్యా॑ పు॒రుత్రా॑ ॥ 1
- ప్రా॒త్ర్యా॑వా॒ణా ర॒థ్యేవ॑ వీ॒రా ౭జే॑వ య॒మా వర॑మా స॒చేథే॑ ।
 మే॑నే॒ ఇవ॑ త॒న్వా౩ శు॑మ్భమానే దంప॑తీవ క్ర॒తువి॑ద్రా జనే॑షు ॥ 2
- శృ॒జ్జేవ॑ నః ప్ర॒థమా॑ గ॒స్తమ॑ర్వా-కృ॒ఫావి॑వ జ॒ర్భరా॑ణా తరో॑భిః ।
 చ॒క్ర॒వాకే॑వ ప్ర॒తి వస్తో॑రు॒స్రా ౭ర్వా॑ఞ్చ యాతం ర॒థ్యేవ॑ శ॒క్రా ॥ 3
- నా॒వేవ॑ నః పార॑యతం యు॒గేవ॑ నభ్యే॑వ న ఉ॒పధీ॑వ ప్ర॒ధీవ॑ ।
 శ్వా॒నేవ॑ నో అరి॑షణ్యా త॒నూనాం॑ ఖృ॒గలే॑వ వి॒స్రసః॑ పాత॒మస్మాన్॑ ॥ 4
- వా॒తేవా॑జు॒ర్యా న॒ద్యేవ॑ రీ॒తి-ర॒క్షీ ఇ॒వ చక్షు॑షా యాత॒మర్వాక్॑ ।
 హస్తా॑వివ త॒న్వే౩ శం॑భవిష్టా పాదే॑వ నో నయ॒తం వస్తో॑ అచ్ఛ ॥ 5 [4]
- ఓ॒ష్టావి॑వ మ॒ధ్వాస్నే॑ వద॒న్తా స్తనా॑వివ పి॒ప్యతం॑ జీ॒వసే॑ నః ।
 నా॒సేవ॑ నస్త॒న్వో రక్షి॑తారా క॒ర్ణావి॑వ సు॒శ్రుతా॑ భూత॒మస్మే॑ ॥ 6
- హస్తే॑వ శ॒క్తిమ॑భి సం॒దదీ॑ నః క్షా॒మేవ॑ నః స॒మజ॑తం ర॒జాంసి॑ ।
 ఇ॒మా గి॑రో అ॒శ్వినా॑ యు॒ష్టుయ॑న్తీః క్షో॒త్రేణే॑వ స్వ॒ధితిం॑ సం శి॒శీత॑మ్ ॥ 7
- ఏ॒తాని॑ వామ॒శ్వినా॑ వర్ధ॒నాని॑ బ్ర॒హ్మ స్తో॑మం గృ॒భ్నమ॑దాసో అ॒క్రన్॑ ।
 తాని॑ నరా జు॒జ్షాణో॑వ యాతం బృ॒హద్వ॑దే॒మ వి॒దధే॑ సు॒వీరాః॑ ॥ 8 [5]

(40)

సో॒మాపూ॑షణేతి ప॒ద్మచ॑స్య సూ॒క్తస్య॑ శౌ॒నకో॑గృ॒త్యమ॑దః సో॒మాపూ॑షణౌ
 అ॒న్త్యా॒యాః సో॑మపూషాదిత్యాస్త్రిష్ఠమ్ ।

- సో॒మా పూ॑షణా జన॒నా ర॒యీణాం॑ జన॒నా ది॒వో జన॑నా పృ॒థివ్యాః॑ ।
 జా॒తౌ వి॑శ్వస్య భువ॑నస్య గో॒పౌ దే॒వా అ॑కృ॒ణ్యన్త॑మృతస్య నాభి॑మ్ ॥ 1

ఇ॒మో దే॒వో జాయ॑మానో జుష॑న్తే-మో తమా॑సి గూహ॑తామజు॑ష్టా ।
 అ॒భ్యామి॑న్ద్రః ప॒క్షమా॑మాస్వ॒న్తః సో॑మాపూ॒షభ్యాం జన॑దు॒స్రియా॑సు ॥ 2
 సో॑మాపూ॒షణా రజ॑సో వి॒మానం॑ స॒ప్తచ॑క్రం రథ॒మవి॑శ్వమి॒న్వమ్ ।
 వి॒షూవృ॑తం మన॑సా యు॒జ్యమా॑నం తం జి॒న్వథో॑ వృ॒షణా ప॑ఞ్చరశ్మి॒మ్ ॥ 3
 ది॒వ్యఽన్యః॑ సద॑నం చ॒క్ర ఉ॑చ్ఛా పృ॒థివ్యా॑మన్యో అధ్య॒న్తరి॑క్షే ।
 తావ॑స్మభ్యం పు॒రువారం॑ పు॒రుక్షుం॑ రా॒యసో॑షం వి వ్య॒తాం నాభి॑మ॒స్మే ॥ 4
 వి॒శ్వన్వన్యో॑ భు॒వనా॑ జ॒జాన॑ వి॒శ్వమన్యో॑ అభి॒చక్షా॑ణ ఏతి ।
 సో॑మాపూ॒షణావ॑వ॒తం ధి॑యం మే యు॒వాభ్యాం వి॒శ్వాః పృత॑నా జయే॒మ ॥ 5
 ధి॑యం పూ॒షా జి॒న్వతు॑ వి॒శ్వమి॒న్వో ర॒యిం సో॑మో ర॒యిప॑తిర్దధాతు ।
 అవ॑తు దే॒వ్యది॑తిర॒నర్వా బృ॒హద్వదే॑మ విద॒ధే సు॑వీ॒రాః ॥ 6 [6]

(41)

వాయో ఇత్యేకవింశత్యుచస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదః ఆద్యయోర్షయోర్వాయుస్తృతీయాయా
 ఇన్ద్రవాయూ చతుర్థ్యాది తిస్సణాం మిత్రావరుణౌ సప్తమ్యాది తిస్సణా మశ్వినౌ దశమ్యాది తిస్సణామిన్ద్రః
 త్రయోదశ్యాది తిస్సణాం విశ్వేదేవాః షోడశ్యాది తిస్సణాం సరస్వతీ అన్త్యానాం తిస్సణాం ద్యావాపృథివీ
 (హవిర్దానావా) గాయత్రీ అమ్బితమ ఇతి ద్వే అనుష్టుభౌ ఇమాబ్రహ్మేతి బృహతీ ।
 వాయో యే తే సహస్రిణో రథాస్తసేభిరా గహి । నియుత్వాన్ తోమపీతయే ॥ 1
 నియుత్వాన్వాయవా గహ్యాయం శుక్రో అయామి తే । గన్తాసి సుస్తతో గృహమ్ ॥ 2
 శుక్రస్యాద్య గహశిర్ ఇన్ద్రవాయూ నియుత్వతః । ఆ యాతం పిబతం నరా ॥ 3
 అయం హం మిత్రావరుణా సుతః సోమ ఋతావృధా । మమేదిహ శ్రుతం హవమ్ ॥ 4
 రాజానావనభిద్రుహో ధ్రువే సదస్యత్తమే । సహస్రస్థాణ ఆసాతే ॥ 5 [7]
 తా సప్తమాజా ఘృతాసుతీ ఆదిత్యా దానుస్తస్పతీ । సచేతే అనవహ్వరమ్ ॥ 6
 గోమదూ ఘ సాస్త్యా ౭ శ్వాప ద్యాతమశ్వినా । వర్తీ రుద్రా నృపాయుమ్ ॥ 7

- న యత్పరో నాస్తర ఆదధర్షద్వృషణ్వసూ । దుఃశంసో మర్త్యో రిపుః ॥ 8
- తా న అవోక్ష్మమశ్వినా రయిం పిశక్లసందృశమ్ । ధిష్ణ్యా వరివోవిదమ్ ॥ 9
- ఇన్దో అజ మహద్భయ-మభీ షదప చుచ్యవత్ । స హి స్థిరో విచర్షణిః ॥ 10[8]
- ఇన్ద్రశ్చ మృకయాతి నో న నః ప్రశ్చాదఘం నశత్ । భద్రం భవతి నః పురః ॥ 11
- ఇన్ద్ర ఆశాభ్యస్పరి సర్వాభ్యో అభయం కరత్ । జేతా శత్రూన్విచర్షణిః ॥ 12
- విశ్వే దేవాస ఆ గత శృణుతా మ ఇమం హవమ్ । ఏదం బర్హిర్ని షీదత ॥ 13
- తీవ్రో వో మధుమా అయం శునహోత్రేషు మత్సరః । ఏతం పిబత కామ్యమ్ ॥ 14
- ఇన్ద్రజ్యేష్టా మరుద్గణా దేవాసః పూషరాతయః । విశ్వే మమ శ్రుతా హవమ్ ॥ 15[9]
- అఘ్నితమే నదీతమే దేవితమే సరస్వతి ।
- అప్రశస్తా ఇవ స్మసి ప్రశస్తిమమ్బు సస్మధి ॥ 16
- త్వే విశ్వా సరస్వతి శ్రితాయాంషి దేవ్యామ్ ।
- శునహోత్రేషు మత్స్వ ప్రజాం దేవి దిదిడ్డి నః ॥ 17
- ఇమా బ్రహ్మ సరస్వతి జుషస్వ వాజినీవతి ।
- యా తే మన్మ గృత్సమదా ఋతావరి ప్రియా దేవేషు జుహ్వతి ॥ 18
- ప్రేతాం యజ్ఞస్య శంభువా యువామిదా వృణీమహే । అగ్నిం చ హవ్యవాహనమ్ ॥ 19
- ద్యావా నః పృథివీ ఇమం సిధ్రమద్య దివిస్పృశమ్ । యజ్ఞం దేవేషు యచ్ఛతామ్ ॥ 20
- ఆ వాముపస్థమద్రుహో దేవాః సీదన్తు యజ్ఞియాః । ఇహోద్య సోమపీతయే ॥ 21[10]

(42)

కనిక్రదదితి తృచస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదః శకున్త స్త్రిష్టుమ్ ।

- కనిక్రదజ్ఞునషం ప్రబ్రువాణ ఇయర్తి వాచమర్తితేవ నావమ్ ।
- సుముజ్గలశ్చ శకునే భవాసి మా త్వా కా చిదభిభా విశ్వా విదత్ ॥ 1

మా త్వా శ్వేన ఉద్వధీన్మా సుపర్ణో మా త్వా విదదిషుమాన్వీరో అస్తా |
 పిత్రామనుప్రదిశం కనిక్రద-త్సుమజ్గలో భద్రవాదీ వదేహా || 2
 అవ క్రన్ద దక్షిణతో గృహాణాం సుమజ్గలో భద్రవాదీ శకునే |
 మా నః సైన ఈశత మాఘశంసో బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః || 3 [11]

(43)

ప్రదక్షిణిదితితృచస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదః శకున్తో జగతి ద్వితీయాఽతిశక్వరీ అష్టిర్వా |
 ప్రదక్షిణిదభి గృణన్తి కారవో వయో వదన్త ఋతుథా శకున్తయః |
 ఉభే వాచో వదతి సామగా ఇవ గాయత్రం చ త్రైష్టుభం చాను రాజతి || 1
 ఉద్ధాతేవ శకునే సామ గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శంససి |
 వృషేవ వాజీ శిశుమతీరపీత్యా సర్వతో నః శకునే భద్రమా వద
 విశ్వతో నః శకునే పుణ్యమా వద || 2
 ఆవదంస్త్వం శకునే భద్రమా వద తూష్టిమాసీనః సుమతిం చికిద్ధి నః |
 యదుత్పత న్వదసి కర్కరిర్యథా బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః || 3 [12]

|| ఇతి గార్త్వమదం ద్వితీయం మణ్డలం సమాప్తమ్ ||

అత్ర సూక్తాని 43

ప్రథమమణ్డలస్య మంత్రసంఖ్యా 2006

ద్వితీయమణ్డలస్య మంత్రసంఖ్యా 429

సర్వయోగః 2435

పరిశిష్టమ్ ।

- భద్రం వద దక్షిణతో భద్రముత్తరతో వద ।
 భద్రం పురస్తాన్నో వద భద్రం పశ్చాత్తపింజల ॥ 1
- భద్రం వద పుత్రై-ర్భద్రం వద గృహేషు చ ।
 భద్ర²మస్మాకం నో వద భద్రం నో³ అభయం కృధి ॥ 2
- భద్రమధస్తాన్నో వద భద్రముపరిష్టాన్నో వద ।
 భద్రంభద్రం స ఆ వద భద్రం సః సర్వతో వద ॥ 3
- ⁴అసపత్నః పురస్తాన్నః శివం దక్షిణతస్మృధి ।
 అభయం సతతం ప్రశ్చా-ర్భద్రముత్తరతో గృహే ॥ 4
- యౌవనాని మహాయసి జిగ్యషామివ దుందుభిః ।
 శకుంతకప్రదక్షిణం శతపత్రాభి నో వద ॥ 5
- ⁵అవదఽ స్వం శకునే భద్రమా వద త్నాష్టిమాసీనః సుమతిం చికిద్ధి నః ।
 యదుత్పత న్వదసి కర్మరిర్యథా బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః ॥ 6

॥ ఇతి పరిశిష్టం ॥

పాఠభేదాః - ¹క-పింగలః (నిరు 3.4.18)

²మస్మాకం వద

³భయంకృధి

⁴అసపత్నం

⁵(ఋ 2.43.3)

అథ తృతీయం మణ్డలమ్

[ప్రథమో ౭ నువాకః ॥ సూ. 1-12]

(1)

సోమస్యమేతి త్రయోవింశత్యుచస్య సూక్తస్య గాఢినో విశ్వామిత్రో ౭ గ్నిస్త్రిష్ఠమ్ ।

సోమస్య మా తవసం వక్ష్యగ్నే వహ్నిం చకర్థ విదధే యజధ్యై ।	
దేవాః అచ్చా దీద్యద్వ్యుజ్ఞే అద్రిం శమాయే అగ్నే తన్వం జుషస్వ ॥	1
ప్రాఙ్చం యజ్ఞం చక్రమ వర్ధతాం గీః సమిద్భిరగ్నిం నమసా దువస్యన్ ।	
దివః శశాసుర్విదధా కవీనాం గృత్సాయ చిత్తవసే గ్రాతుమీషుః ॥	2
మయో దధే మేధిరః పూతదక్షో దివః సుబన్ధుర్జనుషా పృథివ్యాః ।	
అవిన్దన్ను దర్భతమప్స్వృన్త-ర్దేవాసో అగ్నిమపసి స్వస్థాణామ్ ॥	3
అవర్ధయన్ త్సుభగం సప్త యహీవ్యః శ్వేతం జజ్ఞానమరుషం మహిత్యా ।	
శిశుం న జాతమభ్యుర్రురశ్వా దేవాసో అగ్నిం జనిమన్వపుష్యన్ ॥	4
శుక్రేభిరజ్జై రజ ఆతతన్వా-స్మృతుం పునానః కవిభిః పవిత్రైః ।	
శోచిర్వసానః పర్యాయురపాం శ్రియో మిమీతే బృహతీరనూనాః ॥	5 [13]
వవ్రాజా సీమనదతీరదబ్ధా దివో యహీరవసానా అనగ్నాః ।	
సనా అత్ర యువతయః సయోనీ-రేకం గర్భం దధిరే సప్త వాణీః ॥	6
స్తీర్ణా అస్య సంహతో విశ్వరూపా ఘృతస్య యోనౌ స్రవధే మధూనామ్ ।	
అస్తురత్ర ధేనవః పిన్వమానా మహీ దస్మస్య మాతరా సమీచీ ॥	7
బ్రాహ్మణః సూనో సహసో వ్యద్యౌ-ర్షధానః శుక్రా రభసా వపూంషి ।	
శ్చోతన్తి ధారా మధునో ఘృతస్య వృషా యత్ర వావృధే కావ్యేన ॥	8

- పి॒తుశ్చి॒దూధ॑ర్ష॒సుషా॑ వి॒వేద॑ వ్య॒స్య ధా॑రా అ॒స్యజ॒ ద్వి ధే॑నాః ।
 గు॒హో చ॑ర॒న్తం స॑ఖి॒భిః శి॒వేభి॑-ర్ది॒వో య॑హ్వి॒భిర్న॑ గు॒హో బ॑భూ॒వ ॥ 9
- పి॒తుశ్చ॑ గ॒ర్భం జ॑ని॒తుశ్చ॑ బ॒భ్రే పూ॑ర్వీ॒రేకో అ॑ధ॒యత్ప్రీ॑ప్యానాః ।
 వృ॒ష్ణే స॑ప॒త్నీ శు॑చ॒యే స॑బ॒న్ధా ఉ॒భే అ॑స్మై మ॒నుష్యే॑ 3 ని పా॒హి ॥ 10[14]
- ఉ॒రో మ॒హాఽ అ॑ని॒బాధే॑ వ॒వర్ధా- 2 2॒పో అ॒గ్నిం య॒శస్ః సం హి పూ॑ర్వీః ।
 ఋ॒తస్య॑ యోనా॒వశ॑య॒ద్ధమూ॑నా జా॒మీనా॑మ॒గ్నిర॒పసి॑ స్వ॒స్మాణామ్ ॥ 11
- అ॒క్రో న॑ బ॒భ్రిః స॑మి॒థే మ॒హీనాం॑ ది॒దృక్షే॑యః సూ॒సవే॑ భా॒ఋజీ॑కః ।
 ఉ॒దుస్రి॒యా జ॑ని॒తా యో జ॑జా॒నా 2॒పాం గ॑ర్భో నృ॒తమో॑ య॒హో అ॒గ్నిః ॥ 12
- అ॒పాం గ॑ర్భం ద॒ర్భత॑మో॒షధీ॑నాం వ॒నా జ॑జా॒న సు॑భ॒గా వి॒రూప॑మ్ ।
 దే॒వాస॑శ్చి॒న్మస॑నా సం హి జ॒గ్ముః ప॑ని॒ష్ఠం జా॒తం త॒వసం॑ దు॒వస్యన్ ॥ 13
- బృ॒హన్త॑ ఇ॒ద్భాన॑వో భా॒ఋజీ॑క-మ॒గ్నిం స॑చ॒న్త వి॒ద్యుతో॑ న శు॒క్రాః ।
 గు॒హేవ॑ వృ॒ద్ధం స॑ద॒సి స్వే అ॒న్త-ర॑పార॒ ఊర్వే॑ అ॒మృతం॑ దు॒హోనాః ॥ 14
- ఈ॒శే చ॑ త్వా య॒జమా॑నో హ॒విర్భి-రీ॑శే స॒ఖిత॑వం సు॒మతిం॑ ని॒కామః॑ ।
 దే॒వైర॑వో మి॒మీహి॑ సం జ॒ర్జితే॑ ర॒క్షా చ॑ నో ద॒మ్యేభి॑ర॒నీకైః ॥ 15[15]
- ఉ॒పక్షే॑తా॒రస్ర॑వ సు॒ప్రణీ॑తే 2గ్నే॒ విశ్వా॑ని ధ॒న్యా ద॒ధానాః॑ ।
 సు॒రేత॑సా శ్ర॒వసా॑ తు॒ష్ణమా॑నా అ॒భి ష్యా॑మ పృ॒తనా॑యాఽర॒దేవాన్ ॥ 16
- ఆ దే॒వానా॑మ॒భవః॑ కే॒తుర॑గ్నే మ॒న్ద్రో విశ్వా॑ని కా॒వ్యాని॑ వి॒ద్వాన్ ।
 ప్ర॒తి మ॒ర్తాఽ అ॑వా॒సయో॑ ద॒మూనా॑ అను దే॒వాన॑స్థి॒రో యా॑సి సా॒ధన్ ॥ 17
- ని దు॒రోణే॑ అ॒మృతో॑ మ॒ర్త్యానాం॑ రా॒జా స॑సాద వి॒దధా॑ని సా॒ధన్ ।
 ఘృ॒తప్ర॑తీక ఉ॒ర్వియా॑ వ్య॒ద్యౌ-ద॒గ్నిర్విశ్వా॑ని కా॒వ్యాని॑ వి॒ద్వాన్ ॥ 18

ఆ నో గహి స॒ఖ్యేభిః శి॒వేభి-ర్మహా॑న్త॒హీభి॑రూతిభిః స॒రణ్యన్ ।
 అ॒స్మై ర॒యిం బ॒హులం సం॑తరుత్రం సు॒వాచం భా॑గం యశ॒సం కృ॒ధీ నః ॥ 19
 ఏ॒తా తే అ॒గ్నే జని॑మా స॒నాని ప్ర॑పూర్వాయ నూత॒నాని వో॑చమ్ ।
 మహా॑న్తి వృ॒ష్టే స॒వనా కృ॑తేమా జన్మ॒న్తన్మ ని॒హితో జా॑తవేదాః ॥ 20
 జన్మ॒న్తన్మ ని॒హితో జా॑తవేదా వి॒శ్వామిత్రే॑భిరిధ్యతే అజ॒స్రః ।
 తస్య॑ వ॒యం సు॒మతౌ య॒జ్ఞియ॒స్యా-ఽపి భ॒ద్రే సౌ॒మన॒సే స్యా॑మ్ ॥ 21
 ఇ॒మం య॒జ్ఞం స॒హసా॑వ॒న్త్యం నో దే॒వత్రా ధే॑హి సు॒క్రతో ర॒రాణః ।
 ప్ర యం॑సి హోత॒ర్బృహ॒తీ రిషో॑ నో ఽగ్నే॒ మహి ద్ర॑వి॒ణమా య॑జస్వ ॥ 22
 ఇ॒ళామ॑గ్నే పు॒రుదం॑సం స॒నిం గోః శ॑శ్వత్త॒మం హ॑వమానాయ సాధ ।
 స్యా॑న్మః సూ॒నుస్త॑నయో వి॒జావా ఽగ్నే॒ సా తే సు॒మతి॑ర్భూత్వస్మై ॥ 23[16]

(2)

వైశ్వానరాయేతి పఞ్చదశర్చస్య సూక్తస్య గాథినో విశ్వామిత్రో వైశ్వానరో ఽగ్నిర్జగతీ ।

వై॒శ్వాన॒రాయ॑ ధి॒షణా॑మృతావృధే॒ ఘృ॒తం న పూ॑తమగ్నయే జనామసి ।
 ద్వి॒తా హో॑తారం మనుష॒శ్చ వా॒ఘతో ధి॒యా రథం॑ న కులి॒శః స॒మృ॒ణ్యతి ॥ 1
 స రో॑చయజ్ఞనుషా రోద॒సీ ఉ॒భే స మా॑త్రోరభవ త్పుత్ర ఈ॒ద్యః ।
 హ॒వ్యవా॑కగ్నిరజరశ్చ॒నోహితో దూ॑కభో వి॒శామతి॑ధిర్విభావ॒సుః ॥ 2
 క్ర॒త్వా దక్ష॑స్య తరుషో విధ॒ర్మణి దే॒వాసో అ॒గ్నిం జ॑నయన్త చి॒త్తిభిః ।
 రు॒రుచా॑నం భాసునా జ్యోతి॒షా మహా॑-మత్యం న వా॒జం స॒నిష్య॑న్నుప బ్రువే ॥ 3
 ఆ మ॒న్తస్య॑ స॒నిష్య॑న్తో వరే॒ణ్యం వృ॒ణీమ॑హే అ॒హ్రాయం॑ వా॒జమృ॒గ్మయమ్ ।
 రా॒తిం భృ॑గూణాముశి॒జం క॒విక్ర॑తు-మగ్నిం రా॒జన్తం ది॒వ్యేన॑ శోచి॒షా ॥ 4

- అగ్నిం సుమ్నాయ దధిరే పురో జనా వాజశ్రవసమిహ వృక్షబర్హిషః ।
 యతస్రుచః సురుచం విశ్వదేవ్యం రుద్రం యజ్ఞానాం సాధదిష్టిమపసామ్ ॥ 5 [17]
- పావకశోచే తవ హి క్షయం పరి హోతర్భజ్జేషు వృక్షబర్హిషో నరః ।
 అగ్నే దువ ఇచ్చమానాస్త ఆప్య-ముపాసతే ద్రవిణం ధేహి తేభ్యః ॥ 6
- ఆ రోదసీ అపృణదా స్వర్మహ-జ్ఞాతం యదేనమపసో అధారయన్ ।
 సో అధ్వరాయ పరి ణీయతే కవి-రత్యో న వాజసాతయే చనోహితః ॥ 7
- నమస్యత హవ్యదాతిం స్వధ్వరం దువస్యత దమ్యం జాతవేదసమ్ ।
 రథీర్మతస్య బృహతో విచర్షణి-రగ్నిర్దేవానామభవ త్పురోహితః ॥ 8
- త్రిసో యహ్వాస్య సమిధః పరిజ్ఞనో ఽగ్నేరపునస్తుశిజో అమృత్యవః ।
 తాసామేకామదధుర్మర్ద్యే భుజ-ము లోకము ద్వే ఉప జామిమీయతుః ॥ 9
- విశాం కవిం విశృతిం మానుషీరిషః సం సీమకృణ్వన్స్వధీతిం న తేజసే ।
 స ఉద్వతో నివతో యాతి వేవిష త్న గర్భమేషు భువనేషు దీధరత్ ॥ 10[18]
- స జిన్వతే జరరేషు ప్ర జజ్ఞివా-న్వృషో చిత్రేషు నానదన్న సింహః ।
 వైశ్వానరః పృథుపాజా అమర్త్యో వసు రత్నా దయమానో వి ద్రాశుషే ॥ 11
- వైశ్వానరః ప్రత్నధా నాకమారుహ-ద్దివస్త్పృష్ఠం భస్వమాసః సుమస్మభిః ।
 స పూర్వవజ్జనయజ్ఞాన్తవే ధనం సమానమజ్ఞం పర్యేతి జాగృవిః ॥ 12
- ఋతావానం యజ్ఞియం విప్రముక్థ్యం -మా యం దధే మాతరిశ్వా దివి క్షయమ్ ।
 తం చిత్రయామం హరికేశమీమహే సుదీతిమగ్నిం సువితాయ నవ్యసే ॥ 13
- శుచిం న యామన్నిషిరం స్వర్మృశం కేతుం దివో రోచనస్థాముష్రర్భుధమ్ ।
 అగ్నిం మూర్ధానం దివో అప్రతిఘ్నతం తమీమహే నమసా వ్రాజినం బృహత్ ॥ 14

మస్త్రం హోతారం శుచిమద్వయావినం దమూనసముక్త్యం విశ్వచర్షణిమ్ ।
 రథం న చిత్రం వపుషాయ దర్భతం మనుర్విత్తం సదమిద్రాయ ఈమహే ॥ 15[19]

(3)

వైశ్వానరాయేత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య గాథినో విశ్వామిత్రో వైశ్వానరోఽగ్నిర్జగతీ ।

వైశ్వానరాయ పృథుపాజసే విప్రో రత్నా విధన్త ధరుణేషు గాతవే ।
 అగ్నిర్విదేవా అమృతో దువస్య-త్యథా ధర్మాణి సనతా న దూదుషత్ ॥ 1
 అన్తర్దాతో రోదసీ దస్మ ఈయతే హోతా నిషత్తో మనుషః పురోహితః ।
 క్షయం బ్రూహన్తం పరి భూషతి ద్యుభి-ర్దేవేభిర్గ్నిరిషితో ధియావసుః ॥ 2
 కేతుం యజ్ఞానాం విదధస్య సాధన్తం విప్రాసో అగ్నిం మహాయన్త చిత్తిభిః ।
 అపాంసి యస్మిన్నధి సంధధుర్గిర-స్తస్మిన్ త్సుమాని యజమాన ఆ చకే ॥ 3
 పితా యజ్ఞానామసురో విప్రశ్చితాం విమానమగ్నిర్వయన్తం చ వాఘతామ్ ।
 ఆ వివేశ రోదసీ భూరివర్పసా పురుప్రియో భన్తతే ధామభిః కవిః ॥ 4
 చన్ద్రమగ్నిం చన్ద్రరథం హరివ్రతం వైశ్వానరమపుషదం స్వర్విదమ్ ।
 విగ్రాహం తూర్ణిం తవిషీభిరావృతం భూర్ణిం దేవాస ఇహ సుశ్రియం దధుః ॥ 5 [20]
 అగ్నిర్దేవేభిర్మనుషశ్చ జన్తుభి-స్తన్వానో యజ్ఞం పురుషేశసం ధియా ।
 రథీరన్తరీయతే సాధదిష్టిభి-ర్జిరో దమూనా అభిశస్తిచాతనః ॥ 6
 అగ్నే జరస్వ స్వప్త్య ఆయు-న్యూర్జా పిన్వస్వ సమిషో దిదీహి నః ।
 వయాంసి జిన్వ బృహతశ్చ జాగృవ ఉశిగ్దేవానామసి సుక్రతుర్విపామ్ ॥ 7
 విశ్వతిం యహ్వామతిథిం నరః సదా యన్తారం ధీనాముశిజం చ వాఘతామ్ ।
 అధ్వరాణాం చేతనం జాతవేదస్య ప్ర శంసన్తి నమసా జూతిభిర్వృధే ॥ 8

- వి॒భా॒వా దే॒వః సు॒రణః పరి॑ క్షి॒తీ-ర॒గ్ని॒ర్భూ॒వ శ॒వసా॑ సు॒మద్ర॑ధః ।
 తస్య॑ వ్ర॒తాని॑ భూరి॒షోషి॑ణో వ॒య-ము॑ప భూ॒షేమ॑ ద॒మ ఆ సు॑వృక్తిభిః ॥ 9
- వై॒శ్వా॒నర॑ త॒వ ధా॒మాన్యా చ॑కే యే॒భిః స్వ॒ర్విద॑భవో వి॒చక్ష॑ణ ।
 జాత॑ ఆపృ॒ణో భు॑వనాని రో॒దసీ॑ అగ్నే॒ తా వి॒శ్వా ప॑రిభూ॒రసి॑ త్మనా ॥ 10
- వై॒శ్వా॒నర॑స్య ద్ర॒ంసనా॑భ్యో బృ॒హ-ద॑రిణాదే॒కః స్వ॒పస్య॑యా క॒విః ।
 ఉ॒భా పి॒తరా॑ ము॒హయ॑న్నజాయతా-గ్ని॒ర్ద్యావా॑పు॒థివీ॑ భూరి॒రేత॑సా ॥ 11[21]

(4)

అప్రీసూక్తమ్

సమిత్సమిదిత్యేకాదశర్పస్య సూక్తస్య గాథినో విశ్వామిత్ర ఇధ్యస్తనూనపా దిశోబర్దిర్దేవీర్దూర

ఉషాసానక్తా దైవ్యో హోతారౌ సరస్వతీతాభారత్యస్తస్యష్టా వసస్పతి

స్వాహాకృతయ ఇతి క్రమేణ దేవతాస్త్రిష్టమ్ ।

- స॒మి॒త్స॒మి॒త్స॒మనా॑ బో॒ధ్యస్మే॑ శు॒చాశు॑చా సు॒మతి॑ం రా॒సి వ॑స్వః ।
 ఆ దే॒వ దే॒వాన్త్య॑జఘ్నాయ వక్షి॒ సఖా॑ సఖీ॒న్ త్సు॒మనా॑ యక్ష్యగ్నే ॥ 1
- యం దే॒వాన్త్యై॑రహ॒న్నాయ॑జన్తే ది॒వేది॒వే వ॑రుణో మి॒త్రో అ॒గ్నిః ।
 సేమం॑ య॒జ్ఞం మ॑ధు॒మన్తం॑ కృ॒థీ న-స్త॑నూనపా॒ద్భృత॑యోనిం వి॒ధన్త॑మ్ ॥ 2
- ప్ర దీ॒ధి॒తిర్హి॒శ్వవారా॑ జిగాతి హో॒తార॑మి॒ళః ప్ర॑థ॒మం య॑జ్ఞవ్యై ।
 అ॒చ్ఛా న॑మోభి॒ర్వృష॑భం వ్ర॒న్తధ్యై॑ స దే॒వాన్త్యక్ష॑ది॒షితో॑ యజీ॒యాన్ ॥ 3
- ఊర్ధ్వో॑ వాం గా॒తుర॑ధ్వరే అ॒కా-ర్యూ॑ర్ధ్వా శోచీం॒షి ప్ర॑స్థితా ర॒జాంసి॑ ।
 ది॒వో వా నా॑భా స్యసాది హో॒తా స్తృ॑ణీమహి దే॒వవృ॑చా వి బ॒ర్హిః ॥ 4
- స॒ప్త వ్రో॑త్రాణి మనసా వృ॒ణానా॑ ఇన్వ॒న్తో వి॒శ్వం ప్ర॑తి య॒న్నతే॑న ।
 నృ॒పేశ॑సో వి॒దధే॑షు ప్ర జాతా అ॒భీ॒త్రమం॑ య॒జ్ఞం వి చ॑రన్త పూ॒ర్వీః ॥ 5 [22]
- ఆ భ॒న్దమా॑నే ఉ॒షసా॑ ఉ॒పాకే॑ ఉ॒త స్మ॑యేతే త॒న్వా॒త్ర వి॑రూపే ।
 య॒థా నో మి॒త్రో వ॑రుణో జు॒జోష॑-ది॒న్దో ము॑రుత్వా ఉ॒త వా మ॑హోభిః ॥ 6

దైవ్యా హోతారా ప్రథమా స్యుజ్ఞే సప్త పుక్షాసః స్వధయా మదన్తి । ఋతం శంసన్త ఋతమిత్ర ఆహూ-రను వ్రతం వ్రతపా దీధ్యానాః ॥	7
ఆ భారతీ భారతీభిః సజోషా ఇళా దేవైర్మనుష్యేభిరగ్నిః । సరస్వతీ సారస్వతేభిర్రావాక్ తిస్రో దేవీర్భర్తారేదం సదన్తు ॥	8
తన్నస్తురీప్రమథ పోషయిత్ను దేవ త్వష్టర్వి రరాణః స్యస్వ । యతో వీరః కర్తవ్యః సుదక్షో యుక్తగ్రావా జాయతే దేవకామః ॥	9
వసన్తతేఽవ సృజోప దేవా-నగ్నిర్హవిః శమితా సూదయాతి । సేదు హోతా సత్యతరో యజాతి యథా దేవానాం జనిమాన్తి వేద ॥	10
ఆ యాహ్యగ్నే సమిధానో అర్వా-జిన్ద్రేణ దేవైః సరథం తురేభిః । బర్హిర్ను ఆస్తామదితిః సుపుత్రా స్వాహో దేవా అమృతా మాదయన్తామ్ ॥	11[23]

(5)

ప్రత్యగ్నిరిత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య గాథినో విశ్వామిత్రోఽగ్నిస్త్రిష్టుమ్ ।
(ప్రత్యగ్నిః ప్రకారవః సూక్తయోరన్యాసాం ద్యావాపుథివ్యాదీనాం నిపాతార్ధృశ్యన్తే
అతస్సయోర్లింగోక్తదేవతాః పాక్షికాః) ।

ప్రత్యగ్నిరుషసశ్చేకితానో ఽబోధి విప్రః పదవీః కవీనామ్ । పుథుపాజా దేవయద్భిః సమిద్ధో ఽప ద్వారా తమసో వహ్నిరావః ॥	1
ప్రేద్వగ్నిర్వావృధే సోమేభి-ర్గీర్భిః సోత్రాణాం నమస్య ఉక్తైః । పూర్వీర్భతస్య సందృశశ్చకానః సందూతో అద్యాదుషసో విరోకే ॥	2
అథాయ్యగ్నిర్మానుషీషు విక్ష్వర్-పాం గర్భో మిత్ర ఋతేన సాధన్ । ఆ హర్తతో యజతః సాన్వస్థా-దభూదు విప్రో హవ్యో మతీనామ్ ॥	3
మిత్రో అగ్నిర్భవతి యత్యమిద్ధో మిత్రో హోతా వరుణో జాతవేదాః । మిత్రో అధ్వర్యురిషిరో దమూనా మిత్రః సిన్ధూనాముత పర్యతానామ్ ॥	4

- పాతి॑ ప్రియం॑ రిపో॑ అగ్రం॑ పదం॑ వేః పాతి॑ యు॒హ్వశ్చ॑రణం॑ సూ॒ర్యస్య॑ ।
 పాతి॑ నాభా॑ సప్త॑శీర్షాణమ॒గ్నిః పాతి॑ దే॒వానా॑ముప॒మాద॑మృష్యః ॥ 5 [24]
- ఋ॒భుశ్శక్త॑ ఈ॒ద్యం చారు॑ నామ॒ విశ్వా॑ని దే॒వో వ॒యునా॑ని వి॒ద్వాన్ ।
 స॒సస్య॑ చ॒ర్మ ఘృ॑తవత్పదం వే-స్తది॒దగ్ని॑ రక్ష॒త్యప్ర॑యుచ్చన్ ॥ 6
- ఆ యో॑నిమ॒గ్నిర్ఘృ॑తవస్త॒మస్థాత్ పృ॑భుప్ర॒గాణ॑ముశస్త॒ముశా॑నః ।
 దీ॒ద్యానః॑ శుచి॒ర్మష్యః॑ పా॒వకః॑ పు॒నఃపు॑నర్తాతరా నవ్య॑సీ కః ॥ 7
- స॒ద్యో జా॒త ఓష॑ధీభి॒ర్వవక్షే॑ యదీ॒ వర్ధ॑ని ప్ర॒సోఘ్ని॑ ఘృతే॒న ।
 ఆప॑ ఇవ ప్ర॒వతా॑ శుమ్భ॒మానా॑ ఉ॒రుష్య॑దగ్నిః పి॒త్రోరు॑పస్థే ॥ 8
- ఉ॒దు ఘ్ను॑తః స॒మిధా॑ య॒హోవ్ అ॒ద్యౌ-ద్య॑ర్షన్మి॒వో అధి॑ నాభా పృ॒థివ్యాః ।
 మి॒త్రో అ॒గ్నిరీ॒డ్యో మా॒తరి॑శ్వా ౭౭దూ॒తో వక్ష॑ద్యజ॒థాయ॑ దే॒వాన్ ॥ 9
- ఉ॒దస్త॑మ్భి త్నమి॒ధా నాక॑మృషో॒వై ౭౭గ్ని॑ర్భవన్ముత్త॒మో రో॒చనా॑నామ్ ।
 యదీ॒ భృగు॑భ్యః పరి॒ మాత॑రి॒శ్వా గు॒హో సస్తం॑ హ॒వ్యవా॑హం సమీ॒ధే ॥ 10
- ఇ॒శామ॑గ్నే పు॒రుదం॑సం స॒నిం గోః శ॑శ్వత్త॒మం హ॑వమానాయ సాధ॑ ।
 స్యా॑న్మః సూ॒సుస్త॑నయో వి॒జావా ౭గ్నే॑ సా తే సు॒మతి॑ర్భాత్స్వస్మే ॥ 11[25]

(6)

ప్రకారవ ఇత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య గాథినో విశ్వామిత్రో ౭గ్నిస్త్రిష్ఠమ్ ।

- ప్ర కా॑రవో మ॒ననా॑ వ॒చ్యమా॑నా దే॒వద్రీ॑చీం నయత దే॒వయ॑న్తః ।
 దక్షి॑ణావా॒ద్యాజినీ॑ ప్రా॒చ్యేతి హ॑విర్భ॒ర్వన్యగ్న॑యే ఘృ॒తాచీ॑ ॥ 1
- ఆ రో॑దసీ అపృ॒ణా జా॑యమాన ఉ॒త ప్ర రి॑క్తా అధ ను ప్ర॒యజ్యో॑ ।
 ది॒వశ్చి॑దగ్నే మ॒హినా॑ పృ॒థివ్యా వ॒చ్యన్తాం తే॑ వహ్నాయః సప్త॑జిహ్వోః ॥ 2

ద్యాశ్చ త్వా పృథివీ యజ్ఞియాసో ని హోతారం సాదయన్తే దమాయ ।
 యదీ విశో మానుషీర్దేవయన్తీః ప్రయస్వతీరీకతే శుక్రమర్చిః ॥ 3
 మహాన్ త్నధస్థే ధ్రువ ఆ నిషత్తో ౭స్తర్ద్వావా మాహినే హర్యమాణః ।
 ఆస్మై సపత్నీ అజరే అమృకై సబర్ధుఘో ఉరుగ్రాయస్య ధేనూ ॥ 4
 వ్రతా తే అగ్నే మహతో మహాని తవ క్రత్వా రోదసీ ఆ తతన్ధ ।
 త్వం దూతో అభవో జాయమాన-స్తవం నేతా వృషభ చర్షణీనామ్ ॥ 5 [26]
 ఋతస్య వా కేశినా యోగ్యాభి-ర్భ్రతస్సువా రోహితా ధురి ధిష్వ ।
 అథా వహ దేవాన్దేవ విశ్వాన్ త్వధ్వరా కృణుహి జాతవేదః ॥ 6
 దివశ్చిదా తే రుచయన్త రోకా ఉషో విభ్రాతీరను భాసి పూర్వీః ।
 అపో యదగ్ను ఉశధగ్వనేషు హోతుర్భ్రవస్య ప్రనయన్త దేవాః ॥ 7
 ఉరో వా యే అన్తరిక్షే మదన్తి దివో వా యే రోచనే సన్తి దేవాః ।
 ఊమా వా యే సుహవాసో యజత్రా ఆయేమిరే రథ్యో అగ్నే అశ్వాః ॥ 8
 ఐభిరగ్నే సరథం యాహ్యార్యా-జ్ఞానారథం వా విభవో హ్యశ్వాః ।
 పత్నీవతస్త్రీంశతం త్రీంశ్చ దేవా-ననుష్వధమా వహ మాదయస్వ ॥ 9
 స హోతా యస్య రోదసీ చిదుర్వీ యజ్ఞంయజ్ఞమభి వృధే గృణీతః ।
 ప్రాచీ అధ్వరేవ తస్థతుః సుమేకే ఋతావరీ ఋతజాతస్య సత్యే ॥ 10
 ఇళామగ్నే పురుదంసం సనిం గోః శశ్వత్తమం హవమానాయ సాధ ।
 స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావా ౭గ్నే సా తే సుమతిర్భ్రాత్వస్మే ॥ 11[27]
 ॥ ఇతి ద్వితీయాష్టకే ౭ష్టమో ౭ధ్యాయః ॥
 ॥ షోడశాధ్యాయే వర్గాః 27 సూక్తాని 13 ఋచః 140 ॥
 ॥ ద్వితీయాష్టకే సూక్తసంఖ్యా 119 ఋచః 1147 ॥
 ॥ ద్వితీయాష్టకః సమాప్తః ॥
 ॥ శ్రీకృష్ణార్చణమస్తు ॥